

Motivasi Kesukarelawanan: Kajian Kes terhadap Sukarelawan Sahabat Telekung Kuantan (STK)

Suhanom Mohd Zaki ^{1*}, Lily Mazlifa Mustafa², Noor Affeeda Ramli³, Mardhiah Ismail⁴,
Siti Norhafiza Mohd Khazaai⁵, Siti Hasziani Ahmad⁶

^{1,3,6} Fakulti Pengurusan Perniagaan, Universiti Teknologi MARA Cawangan Pahang,
Kampus Jengka, 26400 Bandar Tun Razak Jengka, Pahang, Malaysia

suhanom@pahang.uitm.edu.my, affeeda@pahang.uitm.edu.my, Hasziani@pahang.uitm.edu.my

² Pusat Pengajian Perakaunan dan Undang-Undang, Universiti Teknologi MARA Cawangan Pahang,
Kampus Jengka, 26400 Bandar Tun Razak Jengka, Pahang, Malaysia

mazlifa@pahang.uitm.edu.my

^{4,5} Fakulti Sains Gunaan, Universiti Teknologi MARA Cawangan Pahang,

Kampus Jengka, 26400 Bandar Tun Razak Jengka, Pahang, Malaysia

marismael@pahang.uitm.edu.my, ctnorhafiza@pahang.uitm.edu.my

*Penulis Rujukan

Abstrak: Malaysia merupakan salah satu negara membangun yang diiktiraf paling pemurah dalam menghulurkan bantuan kebajikan. Kenyataan ini dibuktikan melalui penyenaarian Malaysia di tangga ke-7 dalam Indeks Penyumbang Dunia 2014, berbanding di tangga ke-71 pada tahun sebelumnya. Ini jelas menunjukkan bahawa penglibatan terhadap kegiatan kesukarelawanan semakin mendapat tempat di kalangan warga Malaysia. Individu yang terlibat dalam aktiviti kesukarelawanan memperoleh pelbagai manfaat melalui pengalaman langsung di mana tugas atau kerja yang dilakukan secara amali ini akhirnya membentuk keperibadian yang tinggi dan menjadikan individu tersebut lebih peka terhadap kehidupan dan pandangan individu yang lain. Objektif utama kajian ini adalah untuk mengenalpasti faktor-faktor motivasi kesukarelawanan di kalangan sukarelawan berbangsa Melayu. Seterusnya kajian ini bertujuan mengenalpasti persepsi dan sikap sukarelawan terhadap kegiatan kesukarelawanan. Seramai 51 orang sukarelawan Sahabat Telekung Kuantan (STK) yang keseluruhannya wanita berbangsa Melayu dan beragama Islam menjadi responden kajian dan borang soalselidik telah diedarkan. Hasil kajian mendapati faktor utama penglibatan sukarelawan dalam STK adalah kerana ianya tidak memerlukan ilmu dan kemahiran yang khusus, ditambah pula dengan keberkesanan promosi yang dilakukan pihak pengurusan STK. Selain itu, faktor agama turut menjadi pendorong utama kepada penglibatan sukarelawan dalam STK. Kajian ini juga berjaya mengenalpasti persepsi dan sikap yang positif terhadap aktiviti kesukarelawanan di kalangan sukarelawan STK.

Kata Kunci: Kesukarelawanan, Motivasi, Sukarelawan, Sahabat Telekung Kuantan

1. Pengenalan

Kesukarelawanan merupakan aktiviti tanpa keuntungan yang dianggap sebagai usaha murni sesebuah kumpulan atau organisasi serta orang perseorangan. Jika diteliti dari sudut istilah, kesukarelawanan bermaksud segala hal atau kegiatan yang berkaitan dengan sukarelawan iaitu berbuat sesuatu dengan rela hati (Pusat Rujukan Persuratan Melayu, 2015). Ia menjurus kepada situasi yang mencerminkan kesediaan minda, perlakuan serta gabungan semangat yang mencetuskan komitmen yang unggul dalam diri seseorang kerana penglibatan dalam aktiviti seperti ini boleh mengukur sifat-sifat kemanusiaan dalam diri seseorang (Nur Raihan & Azizan, 2013). Di Malaysia, penglibatan individu atau sesebuah kumpulan terhadap aktiviti kesukarelawanan adalah tidak asing, malah maklumat berkaitan kesukarelawan boleh diperolehi di mana-mana sahaja. Direkodkan terdapat peningkatan yang mendadak dalam Indeks Penyumbang Dunia 2014 di mana Malaysia berjaya mencatat skor daripada 29 peratus berbanding 55 peratus pada tahun sebelumnya,

sekaligus memberi gambaran perubahan positif dalam budaya memberi di kalangan rakyat Malaysia (Berita Harian, 2014).

Kajian ini dijalankan untuk mengenalpasti faktor yang mendorong para sukarelawan daripada Sahabat Telekung Kuantan (STK) untuk melibatkan diri dalam aktiviti kesukarelawanan. STK merupakan satu pertubuhan yang menyediakan pakaian dan tempat solat yang lebih bersih dan kemas. Secara tidak langsung, peranan STK juga bertujuan untuk mendidik muslimin dan muslimat tentang keperluan menjaga kebersihan diri dalam menunaikan tanggungjawab hakiki sebagai hamba Allah.

Kertas kerja ini dimulakan dengan pengenalan yang memberi gambaran umum mengenai konsep kesukarelawanan. Seterusnya adalah kajian literatur berkaitan kajian lepas yang membincangkan manfaat dan faktor yang mempengaruhi motivasi kesukarelawanan, sikap positif terhadap kesukarelawanan serta pengenalan mengenai pertubuhan STK itu sendiri. Ia diikuti oleh metodologi yang membincangkan kaedah kajian dan instrumen yang digunakan. Bahagian seterusnya adalah dapatan kajian dan yang terakhir adalah kesimpulan kajian.

2. Kajian Literatur

2.1 Kesukarelawanan

Aktiviti kesukarelawanan dianggap bernilai dari segi sosial dan memainkan peranan penting dalam masyarakat. Ia juga dapat memberi pengalaman pembelajaran amali yang merupakan satu proses utama dalam membentuk personaliti seseorang. Gabungan pelbagai budaya sewaktu kerja sukarelawan dijalankan dapat memupuk kemahiran berunding, menguatkan kemahiran pengurusan manusia dan meningkatkan kemampuan seseorang untuk menyakinkan orang lain (Sinha, 2014).

Terdapat kajian-kajian yang memberi tumpuan khusus terhadap manfaat yang diperolehi daripada aktiviti kesukarelawanan terhadap golongan muda dan warga emas. Sinha (2014) menyatakan golongan mahasiswa akan memperoleh dua hasil pembelajaran yang penting melalui aktiviti kesukarelawanan iaitu pengurusan manusia dan kaedah menangani perilaku mereka dan pembinaan rangkaian profesional serta pengiktirafan daripada rakan sebaya. Manakala Sherman et al. (2011) yang membuat kajian terhadap warga emas yang berumur dalam lingkungan 63 hingga 98 tahun mendapati, mereka yang terlibat dalam aktiviti kesukarelawanan akan mencapai tahap kehidupan yang lebih positif dan bermakna berbanding mereka yang tidak menjadi sukarelawan. Ini membuktikan bahawa aktiviti kesukarelawanan memberi kesan besar kepada kehidupan.

Clary et al. (1998) meneliti faktor motivasi sukarelawan daripada perspektif psikologi mendapati enam jenis peluang hasil daripada aktiviti kesukarelawanan iaitu (a) melahirkan perasaan kemanusiaan, (b) menggunakan ilmu pengetahuan dan kemahiran yang dimiliki, (c) melibatkan diri bersama komuniti atau bersosial, (d) persediaan untuk menempuh alam kerjaya atau meningkatkan kemahiran yang berkaitan dengan kerjaya, (e) mengatasi rasa bersalah atas keuntungan diri atau masalah peribadi, dan (f) meningkatkan keperibadian dan harga diri.

Pengaruh daripada aktiviti kesukarelawanan turut dikaji dari sudut modal sosial (*social capital*), modal agama (*religious capital*), modal insan (*human capital*) dan sikap ke atas sukarelawan (Forbes dan Zampelli, 2012). Forbes dan Zampelli, (2012) mendapati beberapa perkara yang dapat mempengaruhi peningkatan terhadap aktiviti kesukarelawanan, antaranya (1) pergaulan yang luas, (2) rangkaian sosial yang tidak rasmi dan penglibatan berkumpulan yang rasmi, (3) penyertaan dalam bidang keagamaan (dakwah), (4) kepercayaan agama yang tinggi, dan (5) wanita lebih cenderung untuk terlibat sebagai sukarelawan berbanding lelaki.

Hasil kajian Zaliha dan Mohd Ramlan (2012) menyatakan peratusan yang baik iaitu 57.7% dan 69.6% diperolehi daripada para pelajar Melayu yang melibatkan diri dalam khidmat komuniti, khidmat masyarakat ataupun keluarga angkat dan ini menggambarkan bahawa pelajar Melayu, yang

juga beragama Islam berpontesi tinggi untuk bergiat aktif secara sukarela. Manakala, kajian secara kuantitatif oleh Nur Raihan dan Azizan, (2013) melaporkan antara tiga faktor motivasi yang paling atas adalah nilai, kefahaman dan juga perlindungan. Faktor tersebut turut berperanan penting dalam membentuk keperibadian unggul seseorang (Burns et al., 2006).

2.2 Sikap Positif dalam Kesukarelawanan

Kesedaran untuk melakukan dan terlibat dalam kerja-kerja kesukarelawanan merupakan satu aktiviti sosial yang mendapat tempat di kalangan masyarakat kini. Walaubagaimanapun, untuk kekal dalam kesukarelawanan merupakan satu cabaran kerana sikap positif dan perasaan ingin terus kekal dalam melakukan aktiviti kesukarelawan sangat berkait rapat (Vecina, 2001). Cnaan and Cascio (1999) menerangkan dalam kajian mereka, perasaan gembira dalam melakukan kerja-kerja kesukarelawanan merupakan satu indikator kepuasan, komitmen dan kelangsungan dalam melakukan tugas. Vecina (2005) menyarankan bahawa untuk mengekalkan seseorang individu dalam aktiviti-aktiviti kerja sosial, pihak penganjur sesebuah program sosial perlu menfokuskan kepada mengetengahkan potensi yang ada dalam diri sukarelawan. Dengan cara ini dapat meningkatkan emosi positif yang dapat mengekalkan seseorang dengan kerja-kerja kesukarelawan.

2.3 Motivasi

Dalam melakukan kerja-kerja kesukarelawanan, tahap motivasi yang tinggi perlu ada untuk terus kekal berkhidmat. Sekiranya niat asal hanyalah untuk mempelajari sesuatu yang baru dan mencabar diri maka individu tersebut tidak akan terus kekal dalam aktiviti-aktiviti kesukarelawan tersebut (Chacon dan Vecina, 2000). Penglibatan dalam kerja-kerja kesukarelawanan akan meningkatkan keyakinan diri, penerimaan terhadap diri sendiri dalam membuat sesuatu kebaikan dan mewujudkan satu faktor pendorong yang membantu untuk mencapai sesuatu matlamat (Marta dan Pozzi, 2008).

Menurut Wilson (2012), antara faktor yang mendorong penglibatan dalam kesukarelawanan adalah pegangan agama, latar belakang keluarga, status perkahwinan, taraf pendidikan, pendapatan, sikap individu dan pengaruh keadaan sekeliling. Selain itu, Wilson (2012) turut membincangkan kepuasan kerja yang tidak dapat diperolehi daripada pekerjaan hakiki turut mendorong individu bergiat dalam aktiviti kesukarelawanan. Selain itu, terdapat juga mereka yang terlibat dengan aktiviti ini menganggap aktiviti ini sebagai pengganti kepada tugas hakiki setelah berpencen serta ada juga yang melibatkan diri sebagai sukarela kerana ingin mencari kemahiran serta mengukuhkan pekerjaan sedia ada. Walaubagaimanapun, pegangan dan penghayatan dalam beragama, sikap dan sentimen masyarakat merupakan faktor utama yang mendorong dan memotivasikan para sukarelawan untuk terus kekal dengan kerja-kerja tersebut.

2.4 Sahabat Telekung Kuantan

Sahabat Telekung Kuantan (STK) adalah komuniti yang membantu mengekalkan kebersihan pakaian solat wakaf seperti telekung, kain pelikat dan sejadah di sekitar Kuantan. Ia telah ditubuhkan secara maya di laman Facebook pada 21 Jun 2013. STK telah didaftarkan dengan nama Pertubuhan Kebajikan Sahabat Telekung Kuantan di Jabatan Pendaftaran Pertubuhan Malaysia (JPPM) secara rasmi pada 12 Julai 2013. Secara asasnya, penubuhan komuniti ini adalah untuk mengambil inisiatif bagi membantu jemaah wanita yang bersolat di mana-mana masjid atau surau dan menggunakan telekung wakaf tetapi sering berhadapan dengan masalah telekung wakaf yang kurang bersih dan berbau. Pertubuhan ini membuka keahlian kepada mana-mana wanita Islam

untuk menjadi sebahagian daripada mereka dan menyumbang dalam pelbagai bentuk untuk terus memastikan kebersihan pakaian solat wakaf.

3. Metodologi Kajian

Kajian ini bertujuan untuk mengenalpasti persepsi dan sikap terhadap kesukarelawanan serta faktor yang mendorong penglibatan dalam STK. Populasi kajian ini merangkumi 70 orang sukarelawan STK yang berdaftar dengan pertubuhan kebajikan ini. Daripada jumlah tersebut, 59 orang dipilih menjadi responden menggunakan kaedah persampelan mudah (convenience sampling) berdasarkan jadual Krejcie dan Morgan (1970). Kaedah kuantitatif digunakan di mana responden dikehendaki mengisi borang soalselidik yang terdiri daripada tiga bahagian iaitu Bahagian A mengukur profil demografik, Bahagian B mengukur persepsi dan sikap terhadap kesukarelawanan dan Bahagian C adalah mengenai penglibatan dalam STK. Data dianalisis menggunakan perisian SPSS versi 20.0 dengan menggunakan kaedah deskriptif iaitu frekuensi dan peratusan.

4. Dapatan Kajian dan Perbincangan

Kajian ini menggunakan borang soalselidik untuk mendapatkan maklumat yang diperlukan daripada responden. Sepertimana yang dibincangkan dalam seksyen sebelum ini, 59 borang soalselidik telah diedarkan dan 51 borang telah dikembalikan dengan kadar maklumbalas sebanyak 86.4%.

Jadual 1 menunjukkan profil demografik responden yang merangkumi kelulusan, pekerjaan, pendapatan bulanan dan status. Daripada aspek kelulusan, majoriti sukarelawan mempunyai Ijazah Sarjana Muda dengan nilai peratusan 43.1. Seterusnya aspek pekerjaan menunjukkan kebanyakan sukarelawan merupakan guru, pensyarah dan tenaga pengajar dengan nilai peratusan 25.5. Seterusnya, lingkungan gaji RM3,001 hingga RM5,000 menunjukkan nilai tertinggi iaitu 37.3%. Akhir sekali, wanita berkahwin lebih ramai menyertai sukarelawan STK dengan nilai peratusan 80.4%. Dengan ini boleh dirumuskan bahawa majoriti responden terdiri daripada wanita berbangsa Melayu dan beragama Islam dengan status berkahwin. Selain itu, mereka mempunyai taraf pendidikan yang tinggi iaitu sekurang-kurangnya Ijazah Sarjana Muda dengan profesion di dalam bidang pendidikan yang berpendapatan bulanan RM3,000 ke atas. Ini selari dengan dapatan kajian oleh Wilson (2012) yang menyatakan antara faktor yang mendorong penglibatan dalam kesukarelawanan adalah pegangan agama, status perkahwinan, taraf pendidikan dan pendapatan.

Jadual 1. Profil Demografik

Profil Demografik		Bilangan	Peratusan (%)
Kelulusan	SPM	8	15.7
	Diploma	10	19.6
	Ijazah Sarjana Muda	22	43.1
	Lain-lain	11	21.6
	Jumlah	51	100
Pekerjaan	Kerani	6	11.8
	Pegawai/Eksekutif	9	17.6
	Guru/Pensyarah/Pengajar	13	25.5
	Peniaga/Bekerja sendiri	9	17.6
	Suri rumah	8	15.7

	Lain-lain	6	11.8
	Jumlah	51	100
Pendapatan bulanan	RM1,000 ke bawah	5	9.8
	RM1,000-RM3,000	18	35.3
	RM3,001-RM5,000	19	37.3
	RM5,000 ke atas	9	17.6
	Jumlah	51	100
Status	Bujang	6	11.8
	Berkahwin	41	80.4
	Lain-lain	4	7.8
	Jumlah	51	100

Jadual 2 menunjukkan dapatan berkaitan persepsi sukarelawan terhadap aktiviti kesukarelawanan. Majoriti responden merasakan bahawa penglibatan dalam program ini dapat meningkatkan tahap kesedaran sivik masyarakat serta ianya mampu untuk meningkatkan tahap kesedaran sivik masyarakat melalui penglibatan pelbagai individu dalam aktiviti khidmat masyarakat dengan masing-masing menunjukkan nilai peratusan tertinggi iaitu 98%. Ini menggambarkan pemikiran responden yang memandang tinggi pada penglibatan pelbagai individu dalam aktiviti khidmat masyarakat agar tahap kesedaran sivik masyarakat meningkat. Seterusnya, 94.1% responden merasakan pembelajaran melalui praktis merupakan komponen yang perlu ada sebagai satu latihan untuk menjadi sukarelawan yang baik. 92.2% responden merasakan setiap individu perlu secara sukarela memperuntukkan masa untuk membantu orang lain tanpa perlu disediakan sumber dan mereka akan memberi impak positif kepada masyarakat yang telah mereka tawarkan khidmat kesukarelawanan tersebut. Sejumlah 78.4% responden gemar memberi khidmat kepada masyarakat daripada pelbagai latarbelakang budaya manakala 76.5% responden percaya bahawa setiap individu bertanggungjawab untuk secara sukarela terlibat dalam aktiviti khidmat masyarakat. Nilai peratusan terendah iaitu 64.7% ditunjukkan oleh pernyataan “Saya percaya bahawa setiap individu mesti terlibat dalam aktiviti kesukarelawanan”. Ini memberi maksud bahawa responden bersetuju bahawa penglibatan dalam aktiviti kesukarelawanan amat bermanfaat, namun ia tetap tertakluk pada keinginan dan kehendak individu sama ada ingin melibatkan diri atau tidak.

Jadual 2. Persepsi terhadap Kesukarelawanan

Persepsi terhadap Kesukarelawanan	Setuju		Neutral		Tidak Setuju	
	Bil	%	Bil	%	Bil	%
Saya percaya bahawa setiap individu mesti terlibat dalam aktiviti kesukarelawanan.	33	64.7	16	31.4	2	3.9
Saya percaya bahawa setiap individu perlu secara sukarela memperuntukkan masa untuk membantu orang lain tanpa perlu disediakan sumber.	47	92.2	4	7.8	0	0
Saya percaya bahawa setiap individu bertanggungjawab untuk secara sukarela terlibat dalam aktiviti khidmat masyarakat.	39	76.5	11	21.6	1	2
Saya merasakan bahawa penglibatan dalam program meningkatkan tahap kesedaran sivik masyarakat adalah penting.	50	98	1	2	0	0
Saya percaya bahawa tahap kesedaran sivik	50	98	1	2	0	0

masyarakat dapat ditingkatkan melalui penglibatan pelbagai individu dalam aktiviti khidmat masyarakat.						
Pembelajaran melalui praktis merupakan komponen yang perlu ada sebagai suatu latihan untuk menjadi sukarelawan yang baik.	48	94.1	3	5.9	0	0
Saya gemar memberi khidmat kepada masyarakat daripada pelbagai latarbelakang budaya.	40	78.4	9	17.6	2	3.9
Saya rasa saya akan memberi impak positif kepada masyarakat yang telah saya tawarkan khidmat kesukarelawanan.	47	92.2	4	7.8	0	0

Di dalam Jadual 3, peratusan yang tinggi iaitu daripada 82.4% hingga 88.2 % diperolehi bagi jumlah responden yang yakin terhadap kemampuan diri mereka dalam melaksanakan tugas dan yakin semasa berkomunikasi dengan orang lain, selesa bekerja bersama orang lain dan akan menawarkan diri secara sukarela dalam aktiviti kesukarelawanan. Sementara itu, sebanyak 76.5% responden menyatakan bahawa mereka yakin dengan kemampuan diri untuk menawarkan khidmat serta mampu untuk melakukan aktiviti berbentuk kesukarelawanan. Secara keseluruhan, ia menggambarkan sikap positif yang wujud pada sukarelawan yang boleh dijadikan batu loncatan ke arah kehidupan yang lebih cemerlang di dunia dan di akhirat. Keyakinan diri sukarelawan STK dalam menjalankan tugas sebagai sukarelawan serta sikap positif mereka akan dapat membantu mereka kekal dalam aktiviti-aktiviti sebegini di masa-masa akan datang seperti yang dibincangkan oleh Vecina (2005).

Jadual 3. Sikap terhadap Kesukarelawanan

Sikap terhadap Kesukarelawanan	Setuju		Neutral		Tidak Setuju	
	Bil	%	Bil	%	Bil	%
Saya yakin dengan kemampuan saya dalam menawarkan khidmat kesukarelawanan.	39	76.5	12	23.5	0	0
Saya yakin dengan kemampuan saya dalam melakukan pelbagai aktiviti kesukarelawanan.	39	76.5	12	23.5	0	0
Saya yakin dengan kemampuan saya dalam menilai dan menyelesaikan permasalahan semasa menjalankan aktiviti kesukarelawanan.	34	66.7	17	33.3	0	0
Saya yakin semasa berkomunikasi dengan orang lain semasa melakukan aktiviti kesukarelawanan.	42	82.4	8	15.7	1	2
Saya yakin dengan kemampuan saya untuk memudahkan urusan orang lain.	44	86.3	7	13.7	0	0
Saya selesa bekerja bersama orang lain sepanjang aktiviti kesukarelawanan berlangsung.	45	88.2	6	11.8	0	0
Saya akan menawarkan diri secara sukarela untuk terlibat dalam aktiviti kesukarelawanan di masa akan datang.	45	88.2	6	11.8	0	0

Berdasarkan Jadual 4, faktor paling utama yang menyumbang kepada penglibatan dalam STK adalah tidak memerlukan ilmu dan kemahiran yang khusus dengan nilai 49%. Ini kerana

tugas sebagai sukarelawan STK memerlukan sebahagian besar ahlinya untuk membuat tukaran pakaian solat wakaf seperti telekung dan kain pelikat dan ini merupakan suatu tugas rutin yang tidak memerlukan kemahiran yang tinggi daripada pelakunya. Seterusnya faktor kedua tertinggi dengan nilai 43% disumbangkan oleh promosi daripada pihak STK samaada melalui media sosial seperti aplikasi Facebook dan Whatsapp mahupun melalui poster dan label yang dijahit pada pakaian solat wakaf kendalian STK. Tanpa promosi sebegini, sudah pasti masyarakat umum tidak akan sedar akan kewujudan mereka dan tidak akan dapat menyertai mereka walaupun tugas sebagai sukarelawan hanyalah sesuatu yang bersifat rutin. Selain itu, terdapat juga individu yang melibatkan diri sebagai sukarelawan STK kerana mereka sendiri merupakan pengguna telekung di surau atau masjid kendalian STK dengan nilai 19%. Akibat daripada tertarik dengan kebersihan pakaian solat wakaf, mereka sendiri akhirnya menjadi sukarelawan dalam menjamin kebersihan pakaian solat tersebut. Nilai yang sama turut dicatatkan oleh faktor dorongan daripada rakan dan ahli keluarga yang terlebih dahulu menjadi sukarelawan STK. Manakala kemesraan pihak pengurusan STK dan faktor-faktor lain masing-masing mencatat nilai 33.3% dan 2%.

Jadual 4. Faktor yang menentukan penglibatan dalam STK

Faktor yang menentukan penglibatan dalam STK	Ya		Tidak	
	Bil	%	Bil	%
Promosi daripada pihak STK (melalui media sosial, poster dan lain-lain)	22	43.1	29	56.9
Dorongan daripada rakan dan ahli keluarga	19	37.3	32	62.7
Kemesraan pihak pengurusan (Ahli Jawatankuasa) STK	17	33.3	34	66.7
Anda adalah pengguna telekung STK	19	37.3	32	62.7
Tidak perlu ilmu dan kemahiran yang khusus	25	49	26	51
Lain-lain	1	2	50	98

Dapatan berhubung sumbangan sukarelawan terhadap STK dinyatakan dalam Jadual 5. Tugas tukaran telekung menunjukkan peratusan tertinggi iaitu 86.3% dan sangat aktif dijalankan oleh majoriti sukarelawan. Seterusnya, tukaran pelikat mencatatkan nilai 41.2%. Walaupun secara keseluruhannya ahli STK adalah wanita, namun rasa tanggungjawab untuk membantu kebersihan kelengkapan solat tidak terbatas kepada keperluan kaum wanita sahaja. Ini diikuti dengan 17% responden yang terlibat dengan tukaran sejadah. Selain membuat tukaran pakaian solat, sukarelawan STK turut membantu dari segi jahitan label di pakaian solat dengan nilai 11%, membeli pakaian solat dan peralatan yang diperlukan dengan nilai 7% dan lain-lain mencatatkan nilai 9%.

Jadual 5. Sumbangan sukarelawan terhadap STK

Sumbangan sukarelawan terhadap STK	Ya		Tidak	
	Bil	%	Bil	%
Tukaran telekung	44	86.3	7	13.7
Tukaran kain pelikat	21	41.2	30	58.8
Tukaran sejadah	17	33.3	34	66.7

Menjahit label	11	21.6	40	78.4
Membeli telekung, kain pelikat, sejadah dan peralatan yang diperlukan	7	13.7	44	86.3
Lain-lain	9	17.6	42	82.4

Jadual 6 menunjukkan sumbangan masyarakat terhadap STK melalui sukarelawan. Peratusan tertinggi dicatatkan oleh sumbangan dalam bentuk telekung dan kain pelikat iaitu 74.5%. Ini diikuti oleh sumbangan dalam bentuk wang ringgit iaitu 39.2%. Seterusnya, keperluan tempat solat seperti rak dan alas kaki dan penawaran dobi percuma masing-masing mencatatkan nilai 8%. Pemberian peralatan membasuh dan lain-lain masing-masing mencatatkan nilai 4%. Dapatan ini sangat penting di mana ia menunjukkan penglibatan dalam kerja sukarelawan dapat memberi impak positif kepada masyarakat sekeliling. Sumbangan masyarakat melalui sukarelawan STK membuktikan bahawa aktiviti sukarelawan mendapat tempat di hati masyarakat. Masyarakat memberikan sumbangan secara tidak langsung kepada STK dalam pelbagai bentuk sebagai tanda sokongan terhadap aktiviti ini. Hal ini membuktikan bahawa hasil kerja sukarelawan STK banyak membantu dalam menambah baik kualiti kehidupan masyarakat dan kesedaran sivik masyarakat.

Jadual 6. Sumbangan pihak luar kepada STK melalui sukarelawan

Sumbangan pihak luar kepada STK melalui sukarelawan	Ya		Tidak	
	Bil	%	Bil	%
Telekung, kain pelikat, sejadah	38	74.5	13	25.5
Wang ringgit	20	39.2	31	60.8
Cucian dobi percuma	8	15.7	43	84.3
Keperluan tempat solat (contoh: rak, penyangkut baju, alas kaki, selipar dan lain-lain)	8	15.7	43	84.3
Peralatan membasuh	4	7.8	47	92.2
Lain-lain	4	7.8	47	92.2

Berdasarkan Jadual 7, kesemua responden menyatakan hasrat untuk terus melibatkan diri dalam aktiviti kesukarelawanan bersama pihak STK dalam tempoh lima tahun yang akan datang. Antara faktor yang mendorong para sukarelawan untuk terus bergiat aktif dalam STK adalah ingin membantu orang ramai untuk bersolat di tempat awam dalam keadaan yang selesa, merasa bertanggungjawab atas keperluan menjaga kebajikan dan harta wakaf daripada orang awam, mengisi masa lapang secara berkualiti, gembira dapat membantu masyarakat, seronok menjadi sebahagian daripada STK, untuk tujuan amal jariah, kepuasan diri dan kebanyakan responden menyatakan mereka ingin mendapatkan pahala dan keredhaan Allah. Keputusan ini didapati menyamai perbincangan Wilson (2012) yang menyatakan bahawa pegangan dan kepercayaan agama serta sikap individu merupakan faktor utama yang memastikan sukarelawan akan terus kekal melaksanakan kerja-kerja kesukarelawan tersebut. Sikap dan emosi positif para sukarelawan juga turut menyumbang untuk mereka terus menjalankan tanggungjawab sosial ini seperti yang dibincangkan oleh Vecina (2005).

Jadual 7. Penglibatan dalam STK dalam tempoh 5 tahun akan datang

Dalam tempoh 5 tahun daripada sekarang, adakah anda masih ingin meneruskan penglibatan dalam STK?	Bil	Peratus (%)
Ya	51	100
Tidak	0	0
Jumlah	51	

5. Kesimpulan Kajian

Secara keseluruhannya, aktiviti sukarelawan semakin mendapat tempat di kalangan masyarakat khususnya wanita, selari dengan dapatan kajian Forbes dan Zampelli (2012). STK sebagai salah satu landasan untuk wanita Melayu beragama Islam menjalankan kerja-kerja sukarelawan berorientasikan agama turut membuka mata masyarakat keseluruhannya untuk sama-sama menyumbang kepada kemaslahatan pengguna pakaian solat wakaf khasnya dan peningkatan kesedaran sivik masyarakat amnya. Tugas sebagai sukarelawan STK yang tidak memerlukan ilmu dan kemahiran khusus telah menjadi faktor motivasi utama untuk ahlinya melibatkan diri secara langsung. Tukaran pakaian solat yang melibatkan pembersihan pakaian solat tersebut dan seterusnya membuat tukaran mengikut giliran di dalam kumpulan masing-masing merupakan suatu tugas yang rutin dan mudah dilakukan oleh sesiapa sahaja. Tambahan lagi, persepsi dan sikap yang positif terhadap sukarelawan turut menyumbang kepada tahap motivasi yang tinggi untuk terus berkhidmat bersama pertubuhan ini di masa akan datang, selari dengan dapatan kajian Vecina (2005). Faktor agama turut dikenalpasti sebagai penyumbang motivasi yang penting bagi sukarelawan STK. Sebahagian besar daripada mereka terlibat dalam STK untuk menjadikannya sebagai amal jariah iaitu amalan yang akan mendapat pahala berterusan, meraih ganjaran pahala dan mendapatkan keredhaan Allah. Kesimpulannya, faktor yang memotivasikan seseorang sukarelawan itu bukan sahaja bergantung pada kemudahan dalam melakukan tugas serta persepsi dan sikap yang positif terhadap sukarelawan, malah ia perlu disokong dengan aspek keagamaan sukarelawan itu sendiri yang akan membantu mereka untuk terus konsisten dalam menawarkan khidmat sukarelawan kepada pelbagai golongan sasaran.

6. Rujukan

- Berita Harian. Malaysia ketujuh Indeks Penyumbang Dunia 2014. 20 November 2014.
- Burn, D. J., Reid, S. J., Toncar, M., Fawcett, J., & Anderson, C. (2006). Motivation to volunteer: The Role of Altruism. *International Review on Public and Non Profit Marketing*, 3(2), 79-81.
- Chacon, F., & Vecina, M. L. (2000). Motivation and burnout in volunteerism. *Psychology in Spain*, 4, 75-81.
- Clary, E. G., Ridge, R. D., Stukas, M., Copeland, J., Haugen, J., & Miene, P. (1998). Understanding and assessing the motivations of volunteers: A functional approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(6), 1516-1530.
- Cnaan, R., & Cascio, T. (1999). Performance and commitment: Issues in management of volunteers in human service organizations. *Journal of Social Service Research*, 24, 1-37.
- Forbes, K. F., & Zampelli, E. M. (2012). Volunteerism: The Influences of Social, Religious, and Human Capital. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly* 43(2), 227-253.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.

- Marta, E., & Pozzi, M. (2008). Young People and Volunteerism: A Model of Sustained Volunteerism During The Transition to Adulthood, *Springer*, 15: 35-46.
- Nur Raihan, C. N., & Azizan, A. (2013). Motivasi sukarelawan terhadap penglibatan dalam kerja sukarela di Yayasan SALAM Malaysia. *Seminar Pasca Siswazah Dalam Pendidikan (GREDEC 2013)*.
- Pusat Rujukan Persuratan Melayu, Dewan Bahasa dan Pustaka. Dicapai pada 29 Ogos 2015.
- Sherman, N. E., Michel, R., Rybak, C., Randall, G. K., & Davidson J. (2011). Meaning in Life and Volunteerism in Older Adults. *Adulthoodspan Journal* 10(2), 78-90.
- Sinha, S. (2014). The benefits of volunteering. *IEEE Potential*, 30-31. Doi: 10.1109/MPOT.2013.2242212.
- Vecina, M. L. (2001). Factores psicosociales que influyen en la permanencia del voluntariado, unpublished doctoral dissertation, University of Madrid.
- Vecina, M. L. (2005). Positive Emotions in Volunteerism, *The Spanish Journal Of Psychology*, Vol.8, No. 1, 30 – 35.
- Wilson, J. (2012). Volunteerism Research: A Review Essay, *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, Vol. 41, No. 2, 176-212.
- Zaliha, H., & Mohd Ramlan, M. A. (2012). Altruism as Motivational Factors toward Volunteerism among Youth in Petaling Jaya, Selangor. *IPEDR*, 54: 225-229.